

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 47. 48. 49.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Fides Caluinistarum ipsis dicitur, se electos esse, cum vero aliqui hâsiratione, vel desperatione agitantur, non manet immotum certitudinis iudicium. Nam si quis fide Deum credat æternum, omnipotentem rerum conditorem, deinde Philosophicis argutis inductus, mundum cum Aristotele credat æternum, ingenerabilem, & incorruptibilem: priorem fidei veritatem, mendacio non modo concutit, sed abrogat, & refigit.

Nulla causa
fuit despe-
rationis.

Non igitur potuit ille error cum fide coniungi: imo nullus in mente Christi error esse potuit; non enim in illo lucta erat carnis & spiritus, sed omnia spiritus, caro enim perfectissime subdita erat spiritui. Verum nec causa vlla, nec species causæ erat, quæ rationalem animæ partem moueret, vt se à Deo putaret deuorum exitio. Nulla erant propria eius peccata, eratque suæ sibi innocentia optime conscius: eademque scientiâ tenebat, & illud, se ex eo quod vadē ac sponsorem se obtulisset, pro nobis, vt nostra debita dissolueret, non offendere patrem, sed honorare. Imo hoc suum opus patri esse gratissimum, ideoque se exaltandum, sibi que dandum nomen, quod est super omne nomen. Non ignorabat pœnas nobis debitas dependendas, sed quæ & quales essent iam definitum sciebat, inter eas sciebat, non esse illam, vt à patre odio haberetur, aut exitio deuoueretur. Cum ergo certo illi constaret, non esse vllam in se causam alienationis à Deo, manere omnes causas coniunctionis, non est illa obiecta species aliud, quam impiæ profanitatis Chimeræ in contumeliâ redemptionis excogitata. Quod si in Christo esse potuit, cum certissimâ, euidentissimâ scientiâ, de suâ, quam experiebatur, beatitudine, opinio seu iudicium carnis, quo se deuotum exitio indicaret, etiam esse in Caluinianis poterit: At illi omnē dubitationem ex animo penitus eiiciendam docent. Ita Pareus l. 3. c. 2. de iustificatione. *Certis ad fidem, omni ex parte formidine deceptionis excludis.* Et Calu. in Sess. 6. Concilij Trident. c. 9. *Et sanè totam fidei naturam ignorant, qui in dubitatione miscent.*

Sanguine
non errore
Christi tu-
diminuitur.

§. 8. Tandem totum redemptionis mysteriū euacuat Caluinus: & sanguinem testamenti conculcat: cum docet, nihil actum morte corpore à nisi satis. ceret iusto iudicio, vt cum inferorum copis, æternæ, mortis horrere quasi consensu manibus luctaretur. Hinc occasio nata est Socinianis, alijque vt Christi sanguine nos redemptos negarent. At solus ille sanguis, est precium redemptionis, non modo sufficientissimum, sed etiam abundantissimum, in subsidia non vocat errores, falsas species, desperationem, hedum tartara. Absit hoc, vt scædus noui testamenti, errore & coactione testatoris, aut demonum pœnis sanciat. Redemit ille nos in sanguine, eo dealbati sumus, non corruptilibus auro vel argento redempti, hedum dubitatione redemptoris, sed sanguine agni immaculati. Satisfactum est Deo pro nobis, non coacto dolore filij, non fremitu quasi damnati, sed passione dilecti. Morte Christi, & sanguine nostra redemptio absoluitur. *Maiorem caritatem nemo habuit, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Et Rom. 5. *Commendat Deus caritatem suam in nobis, quoniam cum adhuc inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Non ait damnati pœnas pertulisse. Pro nobis passum ait S. Petrus Epist. 1. c. 4. *nobis delinquentem exemplum in vt sequamur vestigia eius.* Exemplum relinquit, non desperandi, aut conquerendi, sed moriendi. Ideo addit: *Ch. isto igitur passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini.* Augustinus l. 13. c. 14. *de Trinit. Vig. &c.*

Sic Ephes. 5. *Per hostiam corporis sui nos reconciliant.* Et 1. Pet. 2. *Qui peccata nostra in se pertulit in corpore suo super lignum, vt peccata mortui, iustitia viuamus: cuius amore satisfacti.*

Et Heb. 9. v. 14. *Quanto magis sanguis Christi, qui per*

spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, mundabit conscientiam nostram ab operibus mortui, ad seruandum Deo viuenti.

Cum igitur scriptura vniuersa oblationi corporis sanguinis effusioni salutem nostram ascribat, de pœnis inferorum nullam mentionem habeat, de pœnis audienda est noua hæresis, quæ hæc omnia nihil fuisse comminiscitur, nisi dolores inferorum in auxilium liberationis aduenissent. Mortem & sanguinem Pareus precium æquiualens esse docet. in c. 6. ad Corinthios. v. 20.

Hinc orta causa Socino, vt negaret Christum esse *ἀνθρώπον*. Et quamuis Heb. 2. 14. Paulus dicat nos *ἀνθρώπων* per sanguinem ipsius. Socinus tamen negabat propriam redemptionem, præeunte Caluino, morte nihil actum, nisi cum mortis æternæ horrore luctaretur.

§. 9. Mors quæ sceleratis à Deo infligitur, duplex est; Temporaria, & æterna. Temporariam Deus inferri permisit, ad hoc enim venerat. Sed non ab ipso Deo inflicta est, nec iusta. Punientis Dei signa experiri, in pœnâ tamen amantis, & patientis exaltationem per illa aspera molientis. Mors fuit sacrificij oblatio, Ephes. 2. quâ sublata sunt inimicitie inter Deum, & homines. Nec Hilarius de trinit. l. 4. & l. 2. c. 1. 3. cum manum conseruisse Christum cum doloribus inferni dicit: Vult significare eum tulisse damtorum dolores, sed diuina virtute contra eos tutum fuisse, non enim seruitium hostis illius ferimus, contra quem pugnamus, sed à quo vincimur.

Æternæ pœnæ nullam sustinuit partem. Nam illa post hanc vitam animæ torquentur, Christi animæ morte in manibus patris fuit: non deteriore conditione, quam latro, qui eadem die cum ipso fuit in paradiso. Latronis autem fidem illâ voce concutit vehementer necesse fuit, si Christum dubitantem de propriâ salute audiuit. Nonne occurrere illi debuit, aut potuit. Si hic derelictus est, & de salute dubitat, aut exitio se deuotum putat, qui nihil mali fecit, quid mihi futurum est latroni? Cur paradysum mihi promittit, qui se habiturum non credit? An in paradysum me inducet, ipse in ignem æternum icurus?

VERSVS 47. 48. 49.

Quidam autem illic stantes & audientes, dicebant: Eliam vocat iste. Et continuo currens vnus ex eis acceptam spongiâ impleuit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere. Cateri vero dicebant: Sine videamus, an veniat Elias, liberans eum.

QVÆSTIO I.

Quid milites audiat Christi voce fecerunt?

§. 1. Primo Eliam vocari ab illo, vel calumniosè vel ignorantiâ lingue fingunt. *Ἐλίας* ista vocat Eliam. Nec tamen obicisse ei crediderim defectum à Deo: vt Caluinus interpretatur, imo hinc discimus Iudæos in ea fuisse sententia, & milites à Iudæis didicisse, defunctos in Domino in auxilium aliorum interdum vocari.

Queritur etiam Caluinus suorum dicta interdum calumnijs deprauari. [Ceterum si hodie tam conuicti Antichristi Rabulæ, quam domestici etiam nebulones, quæ à nobis rectè dicta sunt, suis calu-

inimici indignè depravant, ne miremur idem nobis
quod capiti nostro accidere. Quamvis tamen De-
us in Eliam transfigurent, ubi pro sua libidine nos
substantiauerint, exaudiet tandem Deus gemitus no-
stros, seque tum vindicem gloriæ suæ ostendet, tum
impuræ salutatis vitorem.]

Nihil opus est Calvinianorum dicta depravare,
ne depravata passim se obtrudunt, ut nihil opus in
syllabas illas ligna ferte, aut aquas in mare illud erro-
rum. Minor tamen Catholicos à Galuino accusati,
cum solidos libros de Calvinianorum mendacijs, &
conuictijs scripserint Lutherani, imò inter se Caluini-
ani. Quin Schlusbergius librum integrum de con-
uictijs, & corruptelis conscripsit, quibus vtuntur Cal-
viniani. Articulo sexto, demonstrat ipsum Galuinum
deprauare scripturam, & dicta Patrum: Titulus capi-
tis est, Calvinistis vulgare est, sacram scripturam, & scripta
doctrinam Eccl. sic fraudulenter, & male se pertere.

Quod aliquando occasio detur, Calvinianos nunc
in hac deinde in contrariam partem citandi, mirari
non debeat; nam & inconstantes sunt, & dedidit o-
peram bigue, fucate, captiose loquuntur. Exempla
nunc omittimus.

S. 2. *Unus acetum spongiæ in iuxta acetum & impositum*
et bibere. Spongiam Syrus etiam ap-
pellat *κασσόν* spaga. Cur acetum dederit; contro-
uersia est. Theophyl. ad mortem accelerandam datū
esse tradit. Plutarchus in vita Marci Antonij vim il-
lam acetum tribuit, quia extenuat, & pene rat. Ideo
vulneratis mortem accelerandi potestatem habere,
dum sanguinem celeriter egerit.

Quod si verum est, causa reddi debet, cur spongiam
& chylolum adhibeant, quæ sistendo sanguini sunt.
De acetum supra ex Batonio, & quos ille citat probauit,
sistere sanguinem, non erogare, & si enim extenuat, &
pene rat, vim tamen habet contrahendi stipandique;
itaque naturæ suæ est acetum. Quod ad Plutarchum
attinet: Non dicit ille acetum accelerare mortem, sed
de Antonio loquitur, κατὰ πάθος δὲ τὸν δεσπότην αὐ-
τὸν ποτίζοντα, ἢ τὸν αὐτοῦ ποτίζοντα; ἢ τὸν αὐτοῦ ποτίζοντα;
ἢ τὸν αὐτοῦ ποτίζοντα. L. 1. cum autem eius (Cleopatra)
sedans Antonius vinum ad bibendum posset, sine quod
fuit, sine quo speraret citius & breuius se vitæ exoluisse.

Acetum igitur non sumpsit, sed vinum, nec ad bre-
uius mortis compendium profuisset Plutarchus ait:
Sed cum forte id existimasse. Forte vinum quod in
angustia, & vulnere dilutum, & copiosum bibere
constituerat ad celeritorem mortem iuuare poterat:
praesertim cum ventrem ille conuulserat.

Alij veto dicebant: *ἀγὼς* sine. Syrus *שכר*
sochem, *שכר*, *שכר*, *שכר*. Quo non dererent, ne ace-
tum dando occidat, ut aliqui interpretantur. Sed hor-
rantur, ut sine curant, & videat an sit venturus Elias.
Non quod homines profani putarent iam adfore. E-
liam, & liberatum: Sed curiositate quadam relin-
qui omnia desiderant, ut si quid forte miraculosum
contingat, sese recreent. Nec sumptum acetum mortu-
rum credebant, tum quod eam vim non haberet ace-
tum, tum quod ex voce magnâ, quam edebat diu ad-
huc victurum credebant. Acetum itaque viribus re-
staurandis, & aduersum animi deliquia datum est,
ut dolores leniret.

VERSUS 50.
Iesus autem iterum clamans voce
magna emisit Spiritum.

QUESTIO I.
Quomodo expirauit?

S. 1. **V**oce magnâ iterum clamans; nempe, Pater
in manus tuas commendo Spiritum meum. Emisit
Spiritum. Syrus: *וַיִּשְׁבַּח בְּרוּךְ הוּא* Vasebatur. he. h. & re-
liquit Spiritum suum. Cum ante dixisset: Consummatum
est. Hoc est, quicquid de me prædictum vlt; ad mor-
tem, iam re ipsâ expletum est. Verè mortuum fuisse
res ipsa docet, & omnes circumstantiæ, quare merito
damnati sunt Caiani, qui mortem eius, quemadmo-
dum & Machomedani, postea negant.

S. 2. Mors Christi naturalis fuit, & violenta. Na-
turalis quidem; nam ea temperatura sine quâ anima
in corpore perseverare non solet, dissoluta est; idque
flagellis, confixione, cæterisque vexationibus, exha-
uit sanguine, spiritibusque; evanescentibus Naturali er-
go necessitate, ex dispositione violentè inductâ mors
secuta est. Hoc est, quod aiunt in 3. distinct. 36. The-
ologi mortem Christi non fuisse miraculosam, sed
naturaliter post corporis afflictiones consecutam. Di-
citur tamen Dominus animam posuisse, cum servare
eam potuisset, nec vi vulnerum necessitas moriendi
illata est, sed cum naturaliter vivere diutius non pos-
set, mori voluit, cum retinere animam potestate diui-
na difficile non fuerit. Verum de his vide D. Tho-
mam 3. p. q. 47. & eius interpreses.

QUESTIO II.

An mors Christi nostra fuerit redemptio?

S. 1. **P**roposuit filium suum Deus in asheron expiati-
onem pro peccatis nostris vt c. 3. ad Rom. v. 25.
docet Apostolus. Socinus, Ostorodius, alij nouarum
in septentrione hæreson inuectores, non esse mor-
tem Christi proprie redemptionem, quo precium solu-
atur, sed liberationem simplicem contendunt. At
contra Ecclesiæ fides & scripturæ persolutum præciū
fuisse ostendunt. *ἀντὶ τούτου* igitur intercessit, Matth. 20.
28. 1. Tim. 2. 6. Abaliarius & Arnoldus de Brixia in iū-
cturi dederunt. Vide Bernardum Epist. 190. 194. &
195. & 196. Damnavit, & Synodus Romana eandem
hæresin, quam hodie Calvinismus denuo peperit, sed
cum informem factum vidit, continuo vitalem esse
noluit. Frustra tamen in eo refutando errore deludat,
cum grauioribus multo errores accumulent. Nam Pa-
reus dū contra Socinum disputat: [Fatetur nos mor-
te, & sanguine Christi non redemptos, sed morte illi-
us æterna, Et si vera in c. 3. Epist. Rom. dub. 10. p. 351.
esset maior: minor tamen est falsa, quod Christus
non subierit mortem æternam. Si mortem æternam
hæreticus intelligit perpetuam animæ & corporis di-
uisionem, fatemur non subisse. Sed sic ne re probi
quidem damnati subibunt. In morte verò æternâ duo
sunt. 1. Immenitas agonum, cruciatuum, & dolorum
infernorum, cum desertione & abiectioe à Deo. 2.
Continuatio perpetua talium agonum, cruciatuum,
dolorum, & abiectiois æternæ. Prius per se adest mor-
ti æternæ in singula momenta, ad eam vi qui vel momē-
tum cruciatuum infernalis subeat, mortem æternam di-
catur sentire, & sic reprobis atque Diaboli in inferno
quotidie & singula momenta morte æterna mori ur.
Posterior per accidens morti æternæ accedit, cū nō sit
liberatio, nec datur exitus. Prius subij. Christus, quia
descendit ad inferos desertus atque abiectus à Deo pro
nobis, clamans in cruce: Deus meus, Deus meus, vt
quid me dereliquisti? Posterior sentire nō potuit, quia
innocens exsecratio factus moriendo pro nobis iam
satisfecerat: & erat persona omnipotens, q. morte in
perpetuū detineretur impossibile. Nec sanè debuit,
quia debuit esse *ἀντὶ πάντων* noster. Vtrumque subibunt &
sentient omnes reprobi. Et si igitur Christus non subi-
it mortem æternam duratione: subiit tamen eam an-
gorum immensitate ad eam, vt mors eius licet triuano
tantū tempore, verè tamen æterno æquivalens fuerit
pondere: alioqui dicat nobis Socinus, cur Christus
crucem

Ostorodius.
Socinus.